

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

19 juli 2012 / rapportnummer 2684-30

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Moerdijk wil het bestemmingsplan voor het industrieterrein Moerdijk herzien. Het bestemmingsplan zal voor een groot deel het bestaande type bedrijvigheid vastleggen maar zal ook het kader scheppen voor verdere ontwikkeling van (industriële) bedrijvigheid. Ook de oprichting van een energiecentrale en windturbines wordt mogelijk gemaakt. Ter ondersteuning van de besluitvorming wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Omdat uit een uitgevoerde Voortoets is gebleken dat de voorziene activiteiten in het plangebied effecten kunnen hebben op de omliggende Natura 2000-gebieden zal in het MER ook een Passende beoordeling opgenomen worden.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving en concretisering van de verschillende ambities met het bedrijventerrein, waaronder het maximaal kunnen benutten van het terrein voor zware bedrijvigheid en het realiseren van een duurzame inrichting en een gezonde en veilige leefomgeving voor omwonenden;
- een beschrijving van de huidige feitelijke situatie, de autonome ontwikkeling en de beschikbare milieugebruiksruimte, met specifiek aandacht voor lucht, geluid, geur, externe veiligheid en natuur;
- een beschrijving van de gevolgen voor het milieu (in ieder geval lucht, geluid, geur, externe veiligheid, landschap en natuur) en de volksgezondheid van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan (inclusief afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden) maximaal mogelijk maakt;
- een Passende beoordeling waarin de gevolgen zijn beschreven voor de Natura 2000-gebieden die door het voornemen beïnvloed kunnen worden;
- de mate waarin de verschillende ambities gerealiseerd (kunnen) worden.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn, en een goede afspiegeling vormen van de inhoud van het MER.

De notitie Reikwijdte en Detailniveau (notitie R&D) geeft al een goed beeld van de wijze waarop het MER zal worden opgesteld. De Commissie bouwt in haar advies voort op deze notitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Achtergrond, probleem- en doelstellingen, wet- en regelgeving

2.1 Achtergrond

Onderbouw het voornemen tot verdere ontwikkeling van (industriële) bedrijvigheid in de hoogste milieucategorie en de eventuele oprichting van een energiecentrale op industrieterrein Moerdijk, mede in het licht van:

- de gelijktijdige doelstelling van de gemeente om de gezondheid en veiligheid van omwonenden en aanwezigen in het gebied zo goed mogelijk te beschermen;
- de huidige economische omstandigheden en de aanwezigheid van andere bedrijventerreinen in West-Brabant (Roosendaal, Bergen op Zoom) en daarbuiten (havengebied Rotterdam, Vlissingen, Antwerpen) met vergelijkbare vestigingscondities.

Beschouw de voor- en nadelen van bedrijventerrein Moerdijk als vestigingslocatie voor genoemde ontwikkelingen.

Onderbouw ook nut en noodzaak van het voornemen tot het oprichten van windturbines, de locatiekeuze en het totale op te stellen vermogen. Geef aan in welke mate afstemming heeft plaatsgevonden of plaatsvindt met de plannen voor het oprichten van windturbines elders in regio West-Brabant waaronder in de omgeving van het Logistiek Park Moerdijk en Dinteloord. Geef aan in welke mate bedrijventerrein Moerdijk een (verdere) bijdrage kan leveren aan de ambities op het gebied van de opwekking van windenergie in de regio zoals verwoord in het Regionaal Programma Windenergie (regio West Brabant, 2011), de Structuurvisie Ruimtelijke ordening van de Provincie Noord-Brabant en het onderzoek Windenergie in Noord-Brabant. Moerdijk ligt in een concentratiegebied voor de ontwikkeling van windenergie conform het Nationaal Ruimtelijk Perspectief Wind op Land (VROM, 14 juni 2010) en is daarmee een belangrijke locatie voor de grootschalige ontwikkeling van windenergie.²

2.2 Probleem- en doelstellingen

Beschrijf in het MER:

- de eventuele knelpunten met betrekking tot emissies voor luchtkwaliteit, atmosferische depositie van stikstof en zuur, geluidbelasting, geurhinder en externe veiligheid die opgelost moeten worden³ om de gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken;
- de eventuele negatieve ontwikkeling in en gevolgen van de emissies van NO_x en SO₂ door de scheepvaart bij laden en lossen en de mogelijkheden tot mitigatie. Denk daarbij aan de mogelijkheden van het gebruik van walstroom;
- de eventuele ruimtelijke disbalans op het bedrijventerrein en de mate waarin door herstructurering synergie en/of milieuwinst bereikt kan worden. Denk hierbij aan mogelijke verplaatsing van kadegebonden bedrijven die inmiddels geen kade meer nodig hebben en aan mogelijke uitplaatsing van bedrijvigheid naar het Logistiek Park Moerdijk;

² Met als doelstelling 6000 MW windvermogen op land in 2020.

³ Presenteer daartoe de huidige feitelijke milieu- en hindercontouren voor lucht, geluid, geur en externe veiligheid.

- de problemen met de bereikbaarheid en ontsluiting van de kern Moerdijk, en de eventuele knelpunten met de interne ontsluiting van het plangebied, bijvoorbeeld in relatie tot de ongehinderde (tweezijdige) bereikbaarheid voor hulpdiensten en voor evacuatie in geval van een calamiteit.

In de notitie R&D is aangegeven dat de gemeente een duurzame relatie tussen het industrieterrein en de omgeving ambieert. Dit betekent dat de ruimtelijke mogelijkheden voor economische ontwikkeling in harmonie zijn met de leefkwaliteit van de omgeving. Beschrijf deze ambitie zodanig concreet dat de effecten van de verschillende alternatieven getoetst kunnen worden op hun bijdrage aan realisatie ervan. Beschrijf de beslisprincipes indien de verschillende ambities niet gelijktijdig gerealiseerd kunnen worden en keuzes gemaakt moeten worden.

Werk in het MER in ieder geval de ambities uit ten aanzien van:

- duurzaam ruimtegebruik: realiseren intensief ruimtegebruik en stimuleren ecologische industrie door co-siting. Denk daarbij aan de mogelijkheden voor het gebruik van restwarmte, restwater en afval door andere bedrijven of daarbuiten (stadsverwarming, CO₂ voor kassen);
- duurzame mobiliteit. Denk daarbij aan de mogelijkheden voor het introduceren van (meer) duurzame vervoerswijzen (modal shift), het vermijden en verkorten van verplaatsingen, het optimaliseren van ontsluitingsstructuren en het eventueel realiseren van een directe verbinding met het Logistiek Park Moerdijk;
- duurzame energie. Denk daarbij aan het introduceren van (meer) duurzame energiebronnen, het gebruik van restwarmte en het gebruik van afval voor energieopwekking en het reduceren van broeikasgasemissies;
- het realiseren van een gezonde en veilige omgeving voor omwonenden en aanwezigen op het terrein.

Wet- en regelgeving

Geef aan welke wet- en regelgeving relevant is voor het op te stellen bestemmingsplan en welke randvoorwaarden en uitgangspunten er uit voortkomen ten behoeve van het toetsingskader. Ga naast het wettelijk kader ook in op de randvoorwaarden en uitgangspunten van het relevante beleid. Ga specifiek in op de doorwerking van de wet- en regelgeving op het gebied van externe veiligheid.

3. Voornemen, referentie en alternatieven

3.1 Voornemen

Beschouw alle activiteiten waarover het bevoegd gezag met het voorliggende bestemmingsplan (opnieuw) een besluit kan nemen, als onderdeel van het voornemen. Dit betreft:

- (her-)bestemmingen en nieuwe activiteiten die nog niet zijn vergund;

- (her-)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet zijn gerealiseerd of op korte termijn gerealiseerd zullen worden. Hieronder vallen dus ook niet benutte vergunningruimtes en gestopte bedrijven waarvan de vergunning nog geldig is;
- legalisering van mogelijke in het verleden ontstane strijdigheden.

Activiteiten die via een afwijkings- en/ of wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt gaan worden moeten ook worden meegenomen bij de beschrijving van het voornemen.⁴

3.2 Referentie

De (milieueffecten van) de *huidige feitelijke situatie plus de autonome ontwikkeling* vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de referentiesituatie: hierdoor wordt immers bepaald welke milieuruimte er nog is voor verdere ontwikkelingen. De Commissie adviseert om de gehanteerde referentiesituatie te onderbouwen.

De *huidige feitelijke situatie* bestaat uit de feitelijke milieubelasting van alle activiteiten die binnen de huidige vergunningen zijn gerealiseerd. Niet gerealiseerde activiteiten of reserveringen die de vigerende bestemmingsplannen/milieuvergunningen wel mogelijk maken, vallen dus niet zonder meer onder de huidige feitelijke situatie.

De *autonome ontwikkeling* betreft de min of meer zekere toekomstige ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied waaronder dat deel van de reeds bestemde en vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt. Activiteiten waarover nog geen (ontwerp-)besluit is genomen horen in principe niet tot de autonome ontwikkeling. Uitzonderingen hierop kunnen activiteiten zijn in het studiegebied waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst gerealiseerd worden. In het geval van onzekerheden adviseert de Commissie om te werken met scenario's.

3.3 Milieubelasting, milieuruimte, alternatieven (scenario's)

Geef de omvang aan van de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting. Dit wordt bepaald door de wet- en regelgeving en provinciaal en gemeentelijk beleid en ambities voor lucht, geluid, geur, externe veiligheid, gezondheid en natuur, en door de heersende en autonome ontwikkeling in milieu- en natuurbelasting.

Beschrijf tevens welke maatregelen denkbaar zijn om extra milieuruimte te realiseren en welke winst daarmee te bereiken is. Denk daarbij aan intrekking van bestaande maar niet gebruikte vergunningruimte, ruimtelijke herstructurering via verdergaande inwaartse zonerings- en thematisering, en co-siting voor het realiseren van ecologische industrie (synergievoorwaarden).

⁴ Uit verschillende uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State blijkt dat afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden moeten worden meegenomen bij de beoordeling van de effecten van een voorgenomen plan. Zie bijvoorbeeld uitspraak 201003878/1/R3 over het Bestemmingsplan Alphen-Chaam en uitspraak 200901747/1/R3 over het bestemmingsplan Buitengebied Terschelling.

De volgende ambities komen uit de notitie R&D naar voren:

- de ambitie om maximale benutbaarheid en een landelijk onderscheidende locatie voor zware bedrijvigheid te (blijven) bieden;
- de ambitie om te komen tot een duurzame inrichting van het bedrijventerrein;
- de ambitie om de gezondheid en veiligheid van omwonenden en aanwezigen in het gebied zo goed mogelijk te beschermen.

Het is de vraag of er ten aanzien van deze ambities een win/win/win-model bestaat. In de alternatieven (hier verder in dit advies, aansluitend bij de terminologie van de notitie R&D, scenario's genoemd)⁵ moeten eventuele dilemma's op een transparante wijze in de besluitvorming ingebracht worden. De Commissie adviseert daarom onderscheidende scenario's te beschouwen waarmee de totale bandbreedte aan mogelijke ontwikkelingen en de bijbehorende effecten in beeld komt.

In de notitie R&D is aangegeven dat in het MER drie scenario's zullen worden uitgewerkt, te weten het 'Scenario industrie' (maximale invulling), het 'Scenario industrie en windenergie' (idem plus windturbines) en het 'Optimalisatie scenario'. Dit laatste scenario bevat maatregelen om eventuele milieuknelpunten op te lossen of de milieubelasting zoveel mogelijk te beperken. De Commissie adviseert aanvullend hierop:

- een scenario uit te werken waarbij maximaal wordt ingezet op het creëren van extra milieuruimte (zoals hierboven aangegeven) teneinde een zo gezond en veilig mogelijke omgeving voor omwonenden en aanwezigen in het plangebied te realiseren. Met dit extra scenario worden de hoeken van het speelveld goed in beeld gebracht;
- een 'Voorkeursscenario' uit te werken op basis van de ruimte die de gemeente wil en kan geven aan uitbreiding en nieuwe industriële en energiegerelateerde activiteiten en de randvoorwaarden daarbij. Onderbouw de keuzes die daarbij zijn gemaakt voor het 'Voorkeursscenario' aan de hand van de verschillende ambities van de gemeente.

Windturbines

In de notitie R&D is een beperkt zoekgebied aangegeven voor de plaatsing van windturbines. Geef aan welke locaties op het bedrijventerrein aanwezig zijn voor het plaatsen van windturbines en welke milieuvor- en nadelen deze locaties bezitten, bijvoorbeeld ten aanzien van energieopbrengst en milieueffecten (natuur, externe veiligheid, etc). Werk bij evidente milieuvoordelen dergelijke locatiescenario's uit. Presenteer in ieder geval de bandbreedte in inrichtingsscenario's door te variëren in:

- masthoogte, met bijbehorende rotordiameter en vermogen;
- geluidemissie, bijvoorbeeld met een normale en een stille variant.

⁵ In de m.e.r.-systematiek wordt in de regel over scenario's gesproken als het gaat over proces waar men geen grip op heeft (bijvoorbeeld conjuncturele ontwikkelingen). Bij alternatieven kan men wel sturen. Omdat hier wel de mogelijkheid van sturing bestaat adviseert de Commissie te spreken over alternatieven.

4. Milieugevolgen

4.1 Algemeen

Beschrijf in het MER niet alleen de m.e.r.–(beoordelings)plichtige activiteiten maar alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt. Presenteer, omdat niet precies bekend is in hoeverre en met welke snelheid gebruik zal worden gemaakt van de geboden ontwikkelmogelijkheden, de bandbreedte in mogelijke milieueffecten. Beschrijf in ieder geval de milieugevolgen van de activiteiten die het nieuwe bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke overheffingen, wijzigingsbevoegdheden en vrijstellingen (worst case).

Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf bij (mogelijke) juridische en/of gezondheidskundige knelpunten de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief. Ga in op de onzekerheden in de effectbeschrijvingen. Geef aan:

- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen scenario's, en daarmee voor de vergelijking van scenario's;
- op welke wijze de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via monitoring of een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn om bij tegenvallende gevolgen achteraf te kunnen mitigeren.⁶

In de notitie R&D is aangegeven welke milieuaspecten van belang zijn en op welke wijze deze in beeld zullen worden gebracht. In de volgende paragrafen geeft de Commissie *in aanvulling daarop* nog aanbevelingen. Voor alle aspecten geldt dat de effecten in beeld moeten worden gebracht voor de huidige feitelijke situatie, bij autonome ontwikkeling en bij uitvoering van de verschillende scenario's. Geef daarbij aan in welke mate de verschillende scenario's zich qua effecten onderscheiden.

4.2 Externe veiligheid

Geef:

- op kaart de ligging aan van (beperkt) kwetsbare objecten die binnen de verschillende zones van de inwaartse zonering zullen komen te liggen en welke daarvan nu al binnen de PR 10⁻⁶–contouren van de afzonderlijke bedrijven liggen. Schat voor beide om hoeveel personen het kan gaan;
- een indicatie van het aantal hectares die nu "vrij" beschikbaar zijn *buiten* de PR 10⁻⁶–contouren van de inrichtingen maar binnen de onderscheiden veiligheidszones en de mate waarin daar mogelijkheid bestaat voor nieuwvestiging van (beperkt) kwetsbare objecten;
- of en hoe concreet een concentratie van risicovolle bedrijven kan ontstaan, met inbegrip van sanering c.q. herstructurering waardoor eventuele calamiteiten bestijding, en be-

⁶ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

heersbaarheid van risico's beter geborgd kunnen worden en waarmee wellicht ook kostenreductie voor veiligheidsmaatregelen te realiseren is.

In de notitie R&D is aangegeven dat het vrijkomen van gevaarlijke stoffen beoordeeld zal worden uitgaande van normaal gebruik binnen de wettelijke kaders. Beschreven wordt wat de procedures zijn / worden bij het vrijkomen van gevaarlijke stoffen bij een ongeluk om negatieve milieu- en gezondheidsgevolgen te voorkomen. De Commissie adviseert in het MER specifiek in te gaan op de ruimtelijke consequenties van deze procedures.

Windturbines

Vanwege de kans op constructief falen kunnen windturbines een risico opleveren voor de omgeving. Het is van belang om inzicht te geven in deze risico's. Maak gebruik van het Handboek Risicozonering Windturbines zoals in de notitie R&D ook wordt aangegeven. Ga indien aan de orde ook in op de volgende aspecten:

- hinder voor walradarstations;
- verstoring van radarbeeld van schepen;
- effect op straalpaden;
- hinder voor vliegverkeer.

4.3 Lucht

Geef inzicht in de gevolgen van het voornemen voor de emissies van de broeikasgassen CO₂, CH₄ en N₂O. Toets deze gevolgen aan de emissiereductiedoelstellingen van de verschillende overheden.

4.4 Geluid en slagschaduw

Industrie

Presenteer de vergunde 50 dB(A)-contouren ten gevolge van bedrijven en de ligging van de zone(grens). Geef – voor zover mogelijk – ook aan waar de werkelijke 50 dB(A) contour zal liggen op basis van de praktijk. Beschouw waar mogelijke geluidruimte aanwezig is (verschil tussen werkelijke en vergunde contouren cq verschil tussen vergunde 50 dB(A)-contour en de zonegrens) en in hoeverre deze ruimte gebruikt kan worden voor geluidemitterende activiteiten dan wel nieuwe milieuruimte. Laat zien welke bedrijven en activiteiten bij hoog geluidbelaste woningen maatgevend zijn en in hoeverre een reductie van de geluidmissie hier mogelijk is.

Windturbines

Presenteer de geluidscontouren (L_{den} en L_{night}) rondom de windturbines, bijvoorbeeld in 5dB-klassen, ook onder de 47 dB L_{den} . Geef, indien van toepassing, de ligging en het aantal woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen deze contouren. Bepaal of aan de wettelijke normen conform het Activiteitenbesluit kan worden voldaan en of in bepaalde inrichtingsvarianten de geluidbelasting – ook onder de wettelijke normen – beduidend lager zal liggen.

Presenteer de laagfrequente geluidbelasting (frequenties tussen 20–125 Hz) van de windturbines op maatgevende woningen. Toets deze belasting aan de zogenoemde NSG-curve en Vercammencurve voor laagfrequent geluid.

Bepaal voor de bandbreedte in inrichtingsscenario's de slagschaduwcontouren, zoals de 6-uurs- en 15-uurs-contour. Geef, indien van toepassing, globaal de ligging en aantal woningen en gevoelige bestemmingen binnen deze contouren weer. Bepaal of aan de wettelijke normen conform het Activiteitenbesluit kan worden voldaan en of in bepaalde inrichtingsscenario's de slagschaduwhinder – ook onder de wettelijke normen – beduidend lager zal liggen.

4.5 Energieopbrengst windturbines

Presenteer voor de bandbreedte in inrichtingsscenario's voor de windturbines de energieopbrengst. Beschouw daarbij diverse turbinevermogens (bijv. tussen 3 – 7,5 MW) en relevante ashoogtes apart. Bepaal ook de afname in energieopbrengst indien maatregelen nodig zijn om op grond van (cumulatie van) geluid- en/of slagschaduwhinder het vermogen van windturbines te beperken.

4.6 Gezondheid

Milieueffecten kunnen effecten hebben op de gezondheid van omwonenden en aanwezigen in het plangebied. Ook onder de huidige grenswaarden kunnen nog (aanzienlijke) gezondheidseffecten optreden. Het is daarom van belang dat het MER inzicht geeft in de (cumulatie van de) invloedssfeer van bestaande en (mogelijk toekomstige) activiteiten. Het gaat hier om lucht, geur, geluid en externe veiligheid. De Commissie adviseert de effecten zo veel mogelijk op kwantitatieve wijze in beeld te brengen. Geef voor de verschillende scenario's aan hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse contouren voor NO₂, PM₁₀, benzeen, geluid, geur en plaatsgebonden risico (komen te) liggen. Beschrijf op basis van beschikbare dosis-effectrelaties de mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan dergelijke blootstellingen. Geef aan wat de mogelijkheden zijn om de omvang van blootstelling en daarmee de gezondheidseffecten te minimaliseren.

Gebruik, indien mogelijk, de resultaten van eerdere onderzoeken naar gezondheidseffecten in de regio.

4.7 Natuur

In de Notitie R&D is een goede aanzet gegeven voor het onderzoek naar de gevolgen voor natuur. In deze paragraaf gaat de Commissie vooral in op de effectbeoordeling ten aanzien van atmosferische depositie. Over dit thema heeft de Commissie aanvullende opmerkingen.

Gebiedsbescherming

Geef de beschermde natuurgebieden in het studiegebied, zoals Natura 2000-gebieden en gebieden die behoren tot de Ecologische hoofdstructuur (EHS), duidelijk aan op kaart. Geef in het MER ook de grondslag van de bescherming aan van het slibdepot, de groene begeleidingszone, de potentiële verbindingzone en de groene verbindingzone.

Natura 2000-gebieden

De Passende beoordeling dient herkenbaar opgenomen te worden in het MER. Uit de wetgeving volgt dat een plan alleen doorgang kan vinden als in de Passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast⁷.

Atmosferische depositie

De Commissie acht het in de Voortoets beschreven invloedgebied ten aanzien atmosferische depositie te beperkt. Ook bij een geringe toename van depositie zijn significante gevolgen niet op voorhand uit te sluiten. Het invloedgebied wordt bepaald door het gebied waar stikstof of zuur neerslaat die wordt geëmitteerd door activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

- Bepaal het studiegebied op basis van de nieuwe depositie ten opzichte van de huidige situatie⁸. Breng die behalve voor NO_x ook in beeld voor SO₂. Neem informatie over de modaliteitspak, detailuitkomsten en brongegevens op in een bijlage.
- Geef per Natura 2000-gebied de te verwachten nieuwe depositie in mol/ha/jaar.
- Vermeld per Natura 2000-gebied de instandhoudingsdoelstellingen van de voor depositie gevoelige soorten en habitats. Ga in op verbeterdoelstellingen.
- Geef de kritische depositiewaarden (KDW) van habitattypen, en de depositiegevoeligheid van leefgebieden van soorten⁹.
- Onderzoek of er gevolgen kunnen zijn voor de Natura 2000-gebieden door de (cumulatieve) toename van depositie. Besteed in ieder geval aandacht aan de volgende aspecten:
 - achtergronddepositie van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO_x en SO₂) in het gebied¹⁰ in relatie tot de KDW;
 - of, al dan niet in cumulatie, aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied kan optreden;
 - mitigerende maatregelen waaronder beheermaatregelen (hydrologische maatregelen, begrazing, plaggen etc.) in het kader van de concept-beheerplannen.

Beoordeling overige gevolgen

Ga verder in op andere aspecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden direct rondom het studiegebied, zoals verstoring door licht, geluid, gevolgen voor de waterkwaliteit (ook thermisch) en windturbines (vanwege externe werking). Verderop in deze paragraaf zal specifiek op de effecten van windturbines worden ingegaan.

⁷ of als de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen. Deze toets houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁸ De Commissie wijst er zekerheidshalve op dat de 'referentiesituatie' voor de Passende beoordeling afwijkt van de 'referentiesituatie' voor het MER. Bij het bepalen van mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden moet worden uitgegaan van de feitelijke, actuele situatie. Autonome ontwikkelingen behoren niet tot de referentiesituatie.

⁹ In het kader van de PAS, onderdeel herstelstrategieën, zijn in concept kritische depositiewaarden voor leefgebieden van soorten vastgesteld.

¹⁰ Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie recente gegevens. Deze gegevens zijn op te vragen bij het RIVM (zie Velders et al. 2011. Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland, RIVM).

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Atmosferische depositie kan gevolgen hebben voor de EHS in de omgeving. Hoewel externe werking formeel geen deel uitmaakt van het afwegingskader voor de EHS, dienen eventuele milieugevolgen voor de EHS op hoofdlijnen in het MER te worden beschreven. Beschrijf de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS-gebieden in het studiegebied. Onderzoek op hoofdlijnen welke gevolgen het initiatief op de potentiële kenmerken en waarden kan hebben.

Gevolgen voor soorten

Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor de staat van instandhouding (bijvoorbeeld meeuwenkolonies) van de aanwezige beschermde soorten, en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden. Geef indien dat het geval is aan op grond waarvan verondersteld wordt dat de benodigde ontheffing wordt verleend.

Windturbines

Ga in op aanvaringsslachtoffers en barrièrewerking voor vleermuizen en vogels. Besteed daarbij ook aandacht aan de dagelijkse bewegingen tussen rustplaatsen/slaapplaatsen en foerageergebieden. Bij trekvogels kan een orde-grootte inschatting van het aantal slachtoffers/jaar per groep van soorten volstaan. Ga als gevolgen voor de staat van instandhouding niet op voorhand zijn uit te sluiten in op de 1%-norm voor additionele sterfte bij vogels¹¹. Betrek hierbij ook mitigerende maatregelen.¹²

4.8 Landschap

Geef in het MER een beschrijving van de invloed van de windturbines op het landschap en de horizon. Leg daarbij ook de relatie met de zichtbaarheid van het grootschalige bedrijventerrein. Ga daarbij in op de zichtbaarheid van de windturbines vanuit verschillende zichthoeken en laat zien hoe deze op andere (potentiële) windparken in de directe omgeving aansluiten. De Commissie adviseert om als ondersteuning van het onderzoek visualisaties te gebruiken, zowel van dichtbij als van veraf. Presenteer in ieder geval visualisaties vanuit omliggende kernen en de overzijde van het Hollands Diep.

4.9 Bodem en water

Geef aan of, en zo ja in welke mate de bodem-, grond- en oppervlaktewater op het terrein vervuild is en welke bodemsaneringen lopen of gepland zijn. Geef aan wat de consequenties zijn voor de inrichting en het gebruik van het bedrijventerrein.

¹¹ Uitgelegd in de notitie Leidraad bepaling significantie van het Steunpunt Natura 2000.

¹² Zie voor een aanzet voor mitigerende maatregelen voor vleermuizen en vogels o.a. rapport "Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land" van Winkelman et al. uit 2008 (Alterra-rapport 1780).

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samen-vatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van gemeente Moerdijk

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Moerdijk

Besluit: over het bestemmingsplan Zeehaven en Industrierrein Moerdijk

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor de categorieën C21.1, D22.1, D22.2, C25 en D4 en vanwege passende beoordeling, en project m.e.r. voor categorie D11.3

Activiteit:

het vastleggen van het bestaande type bedrijvigheid, en het kader scheppen voor verdere ontwikkeling van (industriële) bedrijvigheid en het oprichten van een energiecentrale en windturbines.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: in Staatscourant van 30 mei 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 31 mei t/m 13 juli 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 4 juni 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 19 juli 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. P. van der Boom

Ir. H.S. Buijtenhek

Dr. G.P.J. Draaijers (werkgroepsecretaris)

Ir. W.H.A.M. Keijsers

Drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Ing. R.L. Vogel

Drs. R.B. van der Werff

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau & voortoets, bijlagen bij het bestemmingsplan Zeehaven en Industrierrein Moerdijk, Oranjewoud, mei 2012;
- Voorontwerp Bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk, Oranjewoud, 30 mei 2012;
- Bijlagen bij het Bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk, Oranjewoud, mei 2012;
- Bijlage Technische onderzoeken. Risico-inventarisatie en verantwoording groepsrisico t.b.v. het bestemmingsplan, Oranjewoud, 2012.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Bestemmingsplan Zeehaven- en
Industrieterrein Moerdijk

ISBN: 978-90-421-3575-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

